

Planenlig tillsyn vid Havsgatans gruppboende

INLEDNING AV ÄRENDET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) har i verksamhetsplanen för år 2023 som målsättning angett att proaktiv tillsyn i form av inspektioner ska genomföras vid Kommunernas socialtjänsts k.f. (KST) boendeenheter som erbjuder heldygnsomsorg för personer med funktionshinder.

Utgångspunkten för ÅMHHM:s tillsyn bygger på det riksomfattande tillsynsprogrammet 2012 – 2014 ”Boendeservice med heldygnsomsorg för funktionshindrade” under ledning av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Underlag har även erhållits från den granskning av självbestämmande och begränsningsåtgärder på ovannämnda enheter som ÅMHHM genomförde åren 2019 – 2020 tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland. Frågeställningar i förvaltningsklagomål som ÅMHHM har hanterat under de senaste åren har ytterligare påverkat innehållet i den nu aktuella tillsynen.

UTREDNING OCH UTLÅTANDEN

Inspektionen på Havsgatans gruppboende (enheten) har genomförts så att ÅMHHM den 14 mars 2023 per telefon kontaktade föreståndare Rosita Kuhlman och meddelade om inspektionen. Därefter skickade ÅMHHM per epost inspektionschecklista och personalförteckning med begäran om att få ifrågavarande handlingar ifyllda och returnerade senast den 27 mars 2023, tillsammans med enhetens gällande verksamhetsplan. ÅMHHM genomförde förhandsanmäld inspektion på enheten den 29 mars 2023 då utrymmen granskades och enhetens inskickade handlingar genomgicks. ÅMHHM skickade den 14 april 2023 ut en inspektionsberättelse tillhörande handlingar på hörande till enheten. Eventuella synpunkter på innehållet i handlingarna har inte meddelats ÅMHHM inom utsatt hörandetid.

BESLUT OCH MOTIVERINGAR

Beslut

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) uppmärksamgör Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) med stöd av 10 § 1 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland på att en egenkontrollplan ska göras upp i enlighet med 47 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

ÅMHH uppmärksamgör vidare, med stöd av ovan angivna lag, KST på skyldigheten att göra en skriftlig anmälan om ibruktagande av enheten till ÅMHH enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994).

Motiveringar

Ledning av socialvården

Enligt 47 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård ska en verksamhetsenhet inom socialvården eller en annan aktör som ansvarar för den samlade verksamheten göra upp en plan för egenkontroll för att säkerställa socialvårdens kvalitet, säkerhet och ändamålsenlighet. Planen ska vara offentligt framlagd, förverkligandet av den ska följas upp regelbundet och verksamheten utvecklas utifrån den respons som regelbundet samlas in från klienterna och verksamhetsenhetens personal.

Enheten kan inte bekräfta om det finns en uppgjord egenkontrollplan. ÅMHH konstaterar att egenkontrollplan är ett lagstadgat krav. ÅMHH uppmärksamgör enheten på bestämmelserna i 47 § socialvårdslagen.

Personal

Enligt 64 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård ska för uppgifter inom verkställigheten av socialvården kommunen ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården samt annan personal som deltar i klientarbetet. Enligt 42 a § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (1997/519) ska en enhet för krävande multiprofessionellt stöd ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården samt övrig personal med tanke på verksamheten och de särskilda behoven hos dem som ges specialomsorger.

Enheten kan inte bekräfta att det i alla arbetsskift finns utbildad personal att tillgå som vikarier. ÅMHH konstaterar efter konsultation med Valvira att lagstiftningen inte känner till undantag ifrån kraven på personalens behörigheter under semesterperioder och att enheten följaktligen under alla klockslag och i alla situationer ska tillse att personalens antal, utbildning på ett ändamålsenligt sätt

motsvarar antalet klienter och deras stödbehov. I detta fall saknas dock information om huruvida obehöriga anställda ensamma har arbetat i skift eller om personal har utfört specifika arbetsuppgifter som de saknar behörighet att utföra eller andra sådana situationer. ÅMHHM avstår därför från ytterligare tillsynsåtgärder.

Utrymmen

Enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994)¹ ska verksamhetsutövaren senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan om ibruktagande av enheter som fortlöpande ger vård inom socialvården. På Åland ska anmälan göras till ÅMHHM.

Utgående från den information som har meddelats ÅMHHM har enheten inte gjort ifrågasvarande anmälan. ÅMHHM uppmärksamgör enheten i ovannämnda beslut på att göra anmälan till ÅMHHM gällande ibruktagande av enhet som fortlöpande ger vård inom socialvården. Anmälan skickas till kansliet@amhm.ax.

Hälso- och sjukvård

Enligt 15 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård ska verksamheten inom Ålands hälso- och sjukvård basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på god vårdpraxis och goda rutiner. Verksamheten ska vara högklassig och trygg och fullgöras på ett behörigt sätt.

ÅMHHM konstaterar att läkemedelsbehandling utgör en verksamhet inom hälso- och sjukvården, även om den sker vid en enhet inom socialvården. ÅMHHM bedömer att säker och kvalitativ läkemedelsbehandling på enheten bygger på att en läkemedelsbehandlingsplan har utarbetats i enlighet med Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 7:2021.

Enligt uppgift till ÅMHHM saknar enheten en läkemedelsbehandlingsplan, men KST avser under år 2023 utarbeta en läkemedelsbehandlingsplan som berör alla boendeenheter. ÅMHHM avstår därför från ytterligare tillsynsåtgärder i detta skede och fortsätter föra dialog med kommunalförbundet för att få uppgifter om närmare tidtabell och innehåll för ifrågasvarande plan.

---

¹ Hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) är antagen på Åland genom landskapslag (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

Övrigt

I den ovannämnda ifyllda inspektionschecklistan har flera kontrollfrågor av enheten besvarats med ”vet ej” eller att det på olika sätt blir oklart om de lagkrav som efterfrågas uppfylls. ÅMHHM har under inspektionen vid behov ställt uppföljningsfrågor för att klarlägga situationen eller skaffat sig en egen uppfattning genom oklulär besiktning av enhetens utrymmen. ÅMHHM konstaterar i övrigt att enheten genom egenkontroll själv ska tillse att verksamheten uppfyller lagstadgade krav och bedrivs på ett kvalitativt och ändamålsenligt sätt.

I den ovannämnda ifyllda returnerade personalförteckningen har enheten på ÅMHHM:s begäran uppgett vilka anställda som har hygienpass. Ifrågavarande uppgifter överförs internt på ÅMHHM till ansvarig inspektör för livsmedelshygien för separat kravbedömning.

Besvär

I enlighet med 10 § 3 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Helena Boman
T.f. myndighetschef
Beslutande

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande